

**T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ
RESİM BÖLÜMÜ**

**KAMUSAL MEKÂN OLARAK TUVALETLERDE
PERSPEKTİVİZM**

(DİPLOMA PROJESİ KAPSAMINDA HAZIRLANAN ARAŞTIRMA VE UYGULAMA RAPORU)

Hazırlayan:
Hilal KARAYILAN

Yöneten:
Prof. Fevziye EYİGÖR PELİKOĞLU

Erzurum-2023

İÇİNDEKİLER

sayfa

1.BÖLÜM: ARAŞTIRMA RAPORU

1.1.Kamusal Sanat, Kamusal Mekan.....	1
1.2.Perpektivizm	2
1.3. Perpektif Yorumları.....	3
1.2.1. Carl Larson.....	3
1.2.2. Adolf Menzel.....	4
1.2.2. Pieter Janssens Elinga.....	5

2. BÖLÜM: UYGULAMA RAPORU

2.1. Uygulamanın Yapılış Gerekçesi.....	6
2.2. İçerik ve Biçime Yönelik Saptamalar.....	6
2.3 Uygulamanın Düşünsel Yönü.....	7

RESİMLER.....	8
KAYNAKÇA.....	14
ÖZGEÇMİŞ.....	15

1.BÖLÜM: ARAŞTIRMA RAPORU

1.1. Kamusal Sanat, Kamusal Mekân

Kentlerin, toplumların ve bireysel yaşamların önemli bir parçası olan kamusal alanlar, fiziksel, sosyal, psikososyal, ekonomik, sembolik, estetik ve politik birçok önemli role sahiptir. Kamusal alanın anlamı hem bütünlüğünde hem de çevresi ve iç parçalarıyla kurduğu ilişkilerde yatmaktadır. Kamusal sanat, bir kamusal alanı tanımlayan bir çalışma, bir kamusal alanda sergilenen sanatsal bir öge veya etkinlik veya hatta tüm bir kamusal alan olabilir.

Resim1.1. Anish Kapoor, Bulut Kapısı, Chicago

"Kamusal alanda sanat", "kamusal" ve "sanat"ın birleşimidir ve karmaşık ve derin bir tanımı vardır. "Sanat" sürekli değişen bir teori ve pratik alanıdır ve tanımı buna göre sürekli güncellenmektedir.

"Kamu" veya "kamusal" terimi, eski Yunan'dan beri "özel"in zıttı olarak tanımlanmıştır. "her zaman evrensel", "herkese açık", "tüm sosyal sınıfların erişimine açık", "ülkenin tüm halkı, vatandaşları ve kitleleri", "bir bütün olarak toplumun çıkarı", "Temsil". Cemiyetin idaresi ve onun adına yapılması gereken işlerin icrası. Çeşitli dillerde 'siyasi otorite' olarak kullanılmaktadır. Bu tanımlardan da anlaşılacağı gibi 'kamusal alan' ve 'kamusal' mekansal, toplumsal, ekonomik ve politik dinamiklere göre değişen, gelişen ve yeniden tanımlanan kavramlardır. Bu iki terimi birleştirerek, 'kamusal alanda sanat' teriminin tanımı, 'özel olmayan' ve 'her zaman hareket halinde' olan bir teori ve pratik alanını ifade eder. "Kamusal" ve "özel" değiş tokuşu, kamusal sanatı haklı çıkarır. "Kamu" ve "özel" birbirine bağlı olmakla birlikte iki farklı kavramdır. Kamu sanatı, çeşitli sanatsal ifadeleri kapsayan "çok boyutlu" ve

“polinom” (polinom) bir ifadedir. Kamu desteği, özel kurum veya kişilerin bağışları ile ya da sadece sanatçının kendi fonları ile yapılabilir.

Kamusal alanda, sanat eserinin fiziksel görünümü ve kamusal sanata yaklaşım büyük farklılıklar gösterir. Kamusal sanat, kamusal alanda fiziksel bir unsur olabilir. Bir olayı kutlamak ve önemini anmak için dikilen anıtlar, kamusal alandaki sanat eserlerini temsil etseler de aslında tarihin ve mirasın resmi tanıklıklarıdır. Etkinliklerin kamusal alanda sanat olarak ortaya çıkışı hem açık kamusal alanlarda hem de tiyatro, opera, galeri gibi kapalı kamusal alanlarda gerçekleşmektedir. Bu tür etkinlikler belirli bir amaç için kamusal alanlarda düzenlenebilir ve gerçekleştirilebilir. Kamusal alanlarda sanat da planlamadan kendiliğinden ortaya çıkabilir. Bu tür kamusal sanat etkinliklerinin tasarımı, sanatçıların sanatlarını nasıl ifade ettikleri ve toplumla neyi paylaşmak istedikleri ile belirlenir. Öte yandan, kamusal alanın kendisi bir kamusal sanat biçimi olabilir. Umumi oda. Terim, toplumun ortak çıkarlarını modern toplumun kurallarına göre belirlemek ve gerçekleştirmek için düşünce, söylem ve eylemlerin üretildiği ve geliştirildiği ortak toplumsal eylem alanını ifade etmek için kullanılır. Avrupa'da uzun süredir tartışılan kavram, Türkiye'de de 1980 yılında kullanılmaya başlanmıştır.

Kamusal sanatın görünürlüğü, yerine ek olarak, bireylerin ve bireysel çıkarların çok ötesine geçen toplumsal yaşamdaki ortak değerleri, toplumsal meseleleri, siyasi olguları ve hatta kültürel kalıpları ifade etmesinden kaynaklanmaktadır. Diğer bir deyişle, sanatın kamusal niteliği, ürettiği kamusal ya da özel faydaya göre değişmektedir. Kamusal alanda sanatın bireyler, toplumlar ve şehirler için birçok faydası vardır. Sanatın çok yönlü faydaları, bireye, topluma ve kültüre dengeli bir şekilde hizmet ettiği sürece tanıtım büyüyecek ve gelişecektir. Böylece sanat genel ortak iyiye katkıda bulunabilir. "Kamu yararı", kamunun ortak çıkarına, bireyin özel çıkarlarının toplamından daha fazla hizmet edildiğinde ve kamunun ihtiyaç ve taleplerinin bir denge içinde karşılanmasıyla ortaya çıkan yarardır. Kamusal sanatın faydaları beş ana kategoride toplanmıştır.

1.2.Perpektivizm

Çoklu bakış açısı anlamına gelir. Genel olarak Friedrich Nietzsche'nin felsefesinin metodolojik konumunu gösterir. Dolayısıyla hayat ancak farklı açılardan anlaşılabilir ve değerlendirilebilir. Herhangi bir bakış açısı veya bakış açısıyla ilgili her zaman bir sorun

vardır ve her bakış açısı zaten kendi sınırlamalarıyla tanımlanmıştır. Bu sınırlamalar nedeniyle perspektifçilik, farklı bakış açıları önerir.

Nietzsche'ye göre gerçeklik sadece bazı yorumları olan bir gerçekliktir ve yorumlanmayan gerçeklik ya da yorumlanmayan gerçeklik olamaz, bu nedenle gerçekliği çoklu perspektiflerden anlamak için perspektifçilik gereklidir. Basiret Nietzsche'nin felsefe yöntemidir, metafizik değil. Bu fikir daha sonra Michel Foucault ve diğer postmodern düşünürler tarafından kullanılmış ve daha da geliştirilmiştir. Perspektifçilik tek bir bakış açısıyla ilgili değildir, birçok farklı bakış açısıyla ilgilidir. Özne ve nesne, bilen ve bilgi, akıl ve beden gibi düalisteye dayalı dünya görüşünü aşma girişimi olarak görülebilir. Dualistik bir yaklaşımda, gözlemci ile gözlemlenen dış dünya ve onun bilgisine sahip olanlar arasında açık bir ikilik vardır. Aslında, modern zamanlarda hâkim olan görüş, nesnel ve herhangi bir insan bakış açısından tamamen bağımsız olan gerçekliğin kendisinin var olduğudur. Öte yandan, sadece dış dünyadan, tarihten ve kültürden soyutlanarak hakikate ve bilgiye ulaşamaz. Çünkü bilgi ve insan davranışı bağlantılıdır. Gerçeği ve bilgiyi önemli kılan kişisel ve toplumsal boyutlarıdır.

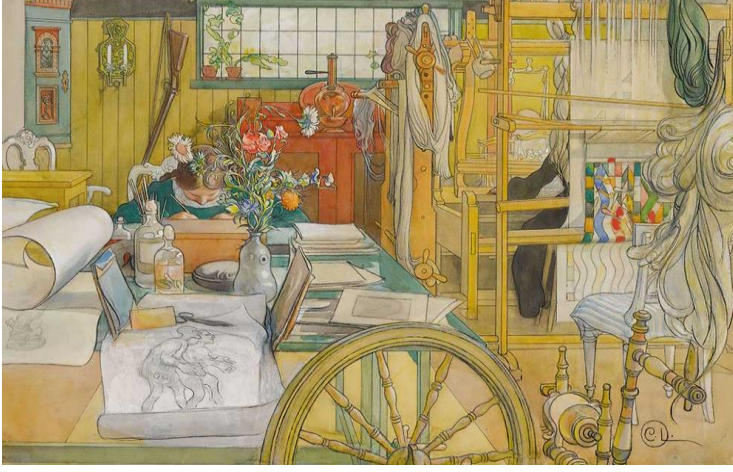
Gerçeği ve gerçeği doğrudan kavramamızın neredeyse imkânsız olduğunu düşünüyorum. Çünkü kendi önyargı ve varsayımlarımızla olaylara belli açılardan yaklaşıyoruz. Gerçek önyargılar, değerlerin ve kavramların gizlediği şeydir. Başka bir açıdan baktığımızda olayları ve olguları ancak belli bir açıdan görür ve algılarız. Bu nedenle, bir şey hakkında etkili bir şekilde konuşmak, ona nüfuz etmek ve anlayışımızı genişletmek için farklı bakış açılarına ihtiyaç vardır. Tüm bakış açıları, bilinçli olarak farkında olsak da olmasak da akıl yürütmemize ve yargılarımıza rehberlik eden fikir ve inançlardan oluşur. Tanım olarak perspektif, psikofizyolojik yapılarımız, geçmiş deneyimler ve hatalar, kültür, dil ve diğer birçok faktörün rehberliğinde dünyanın bir yorumudur. Bu nedenle bilgi, deneyimlerimizin yorumlanmasını gerektirir. Bir şeyin yorumu her zaman kusurludur. Bu nedenle, basiret kesinlikle doğru bilgileri kabul etmez. Bu nedenle perspektifçilik, dünya yorumumuzun kusurlu olduğu ve mutlak gerçeği kavrayamayacağımız öncülüne dayanır.

1.3. Mekân Perspektifi Çalışan Sanatçılar

1.3.1. Carl Larsson

28 Mayıs 1853 yılında doğmuştur. İsveçli bir sanatçıdır. Fakir bir ailede yaşamını sürdürmüştür. 13 yaşında hocası onu İsveç Kraliyet Sanat Akademisi' ne başvurmasını

söylemiştir ve eğitimini orda almıştır. Birçok resmi arasında yağlı boyalar, sulu boyalar ve freskeler bulunmaktadır. Eserlerinde aile yaşamını anlatmış çalışmalar yapmıştır. Mekân içerikli çalışmalarda aile yaşamlarını gösterir.

Resim1.2. Carl Larsson ‘ Atölye’ 53,3x 74,9 cm kağıt üzerine guaş ve sulu boya

1.3.2.Adolp Menzel

Adolph Friedrich Erdmann von Menzel (8 Aralık 1815 - 9 Şubat 1905), çizimler, gravürler ve resimlerle tanınan bir Alman Realist ressamdı. Caspar David Friedrich ile birlikte 19. yüzyılın en önemli iki Alman ressamından biri olarak kabul edilir ve döneminin Almanya'daki en başarılı sanatçısıydı. İlk olarak Adolph Menzel olarak bilinir, 1898'de şövalye ilan edilir ve adını Adolph von Menzel olarak değiştirir. Kendi başına resim sanatını incelemeye başlamıştır kısa sürede çok sayıda ve çeşitli resimler yapmaya başlamıştır. Bu çalışmalar içerisinde de mekân çalışmaları da yapmıştır.

Resim1.3. Adolph Menzel ‘Balkon Odası’, 58x47 cm tuval üzerine yağlı boya

1.3.3.Pieter Janssens Elinga

Pieter Janssens Elinga (1623–1682), ağırlıklı olarak pencerelerin dikdörtgen geometrik öğelerine, yer karosu resimlerine ve diğer öğelere ve birkaç tür figürüne güçlü bir vurgu yapan iç mekân sahneleri olan Hollandalı bir Altın Çağ ressamıydı . Ayrıca natürmortlar da çizmiştir. Bugün en çok, hala bozulmamış olduğu bilinen 6 kutudan biri olan perspektif kutusuyla tanınır. Lahey'deki Bredius Müzesi'nde sergileniyor. Perspektif kutuları ışık, mimari öğeler ve camera obscura ile yapılan deneylerdi. Samuel van Hoogstraten de Ulusal Galeri'de sergilenmekte olan bir tane yaptı. Boyut ve çarpık perspektif göz önüne alındığında, Carel Fabritius'un küçük Delft Görünümü tablosunun orijinal olarak bir perspektif kutusunun parçası olduğu düşünülüyor.

Resim1.4. Pieter Janssens Elinga 'Perspektif Kutusu'

2.BÖLÜM: UYGULAMA RAPORU

2.1.Uygulamanın Yapılış Gerekçesi

Diploma projesi kapsamında hazırlanmış bu çalışmada perspektivizm farklı bakış açılarının ve değerlerin var olduğunu kabul eden ve kamusal alanlarda hoşgörülü, kapsayıcı bir deneyim sunmayı hedefleyen önemli bir felsefi yaklaşım olarak değerlendirilmiştir.

Perspektivizm, kamusal mekân olarak (umumi) tuvaletlerde aranmıştır. Kamu mekanlarındaki tuvalet tasarımları, herkesin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde geliştirilmiştir. Kamusal mekanlar, toplumun farklı kesimlerinin buluşma noktalarıdır ve herkesi eşit şekilde erişim sağlayabileceği alanlar olmalıdır.

Perspektivizm çeşitliliğin varlığını ve farklılıkları da kabul ederek herkesin deneyimini kapsayıcı kılmayı vurgular. Tuvaletlerde bu felsefi yaklaşımın uygulanması, cinsiyet kimlikleri, engellilik durumu, kültürel arka plan ve yaş gibi faktörler göz önünde bulundurularak herkesin ihtiyaçlarını karşılayacak tasarımların oluşturulmasına olanak sağlar.

2.2. İçerik ve Biçime Yönelik Saptamalar

Projede, kamusal tuvaletlerin kullanıcıların farklı deneyimleri ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak yerleştirilmesi önerilebilir. Engelli bireyler, yaşlılar veya çocuklar gibi farklı kullanıcı grupları için erişilebilir ve uygun tuvalet alanları sağlamak önemlidir. Perspektivizm tek bir gerçeğin olmadığına vurgu yapar.

Projede, tuvaletlerin donanımlarının çeşitli ihtiyaçları karşılayacak şekilde düzenlenmesi önerilebilir. Farklı kültürel alışkanlıklara, hijyen standartlarına ve cinsiyet kimliklerine uygun çözümler sunmak her kullanıcı grubunun deneyimini olumlu yönde etkileyebilir. Proje farklı boyutlardan oluşan 5 resimden oluşturulmuştur.

Resimleri katlanıp şekil verilebilmesi için kâğıt yüzey uygun görülmüştür. Her bir paspartuya farklı bakış açıları eklenerek resimler aktarılmıştır. Akrilik ve guaj boya teknikleri kullanılmıştır.

2.3.Uygulamanın Düşünsel Yönü

Sanat, farklı bakış açılarına ve değerlere saygı göstermeyi, toplumsal çeşitliliği kabul etmeyi ve kamusal alanlarda hoşgörölü, kapsayıcı bir deneyim sunmayı hedefler. Uygulama sürecinin temelinde, toplumsal farkındalığın artırılması hedefi yatmaktadır. Kamusal mekanlar da tuvaletler, birçok insanın bir araya geldiği yerlerdir ve bu nedenle farklı cinsiyet kimliklerine, kültürel geçmişlere ve engellilik durumlarına yönelik duyarlılık önem taşır. Projede, bu farkındalığı artırmak ve toplumda hoşgörüyü, anlayışı teşvik etmek için bilgilendirici içerikler, semboller ve görseller kullanmaya yönelik yaklaşım benimsedi.

Resim 2.1. Hilal KARAYILAN, “Tuvalet”, kağıt üzerine akrilik boya,
(50x40 cm),2023

Resim 2.2. Hilal KARAYILAN, “Tuvalet II”, kağıt üzerine akrilik boya,
(30x75 cm.) 2023

Resim 2.3. Hilal KARAYILAN, "Tuvalet III", kağıt üzerine akrilik boya,
(40x25 cm.), 2023

Resim 2.4. Hilal KARAYILAN, “Tuvalet IV”, “kağıt üzerine akrilik boya,
(85x15 cm.) ,2023

Resim2.5. “Mezuniyet Sergisi” Atatürk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Sergi Alanı, 2023

KAYNAKÇA

Adolph Menzel’(2023) https://en.wikipedia.org/wiki/Adolph_Menzel

Akkar Ercan, M. (2013). Kamusal Sanatın ‘Kamusallığı’: Erişim, Aktör, Fayda Yaklaşımı .
İdealkent , 4 (10) , 220-255 .
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/idealkent/issue/36683/417602>

Carl Larson (2023) https://en.wikipedia.org/wiki/Carl_Larsson

‘Kamusal alan’ (2023) <https://tr.m.wikipedia.org/wiki/kamusalalan>

Parlakkalay, H. (2020). Kamusal Alanda Sanat ve Sanat Eserleri . Afyon Kocatepe
Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi , 22 (4) , 1157-1172 . DOI:
10.32709/akusosbil.803027

‘Perspektivizm’ (2023) <https://tr.wikipedia.org/wiki/Perspektivizm>

‘Pieter Janssens Elinga’ (1987)<https://www.istanbulsanatevi.com/unlu-sanatcilarin-hayati/soyadi-e-unlu-sanatcilarin-hayati/pieter-janssens-elinga-1623-1682/>

ÖZGEÇMİŞ

Hilal KARAYILAN (Erzurum, 1999)

2007-13-İlk Orta Eğitimini Erzurum’da tamamladı.

2014-18- Pasinler Anadolu Lisesinden mezun oldu

2019-23- Atatürk Üniversitesi, Güzel sanatlar Fakültesi Resim Bölümünde Lisans eğitimini sürdürdü.

SERGİLER

2023-“Mezuniyet Sergisi” Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sergi Alanı, ERZURUM